

An illustration depicting a globe, an open book, and a quill pen, symbolizing education and knowledge.

СЛОВО МЕТОДИСТА

РАЙОННИЙ МЕТОДИЧНИЙ КАБІНЕТ

ШАНОВНІ КОЛЕГИ!

Щиро вітаю Вас з Днем української писемності та мови, який відзначається щорічно 9 листопада, в день вшанування пам'яті Преподобного Нестора-Літописця!

Мова — це нетлінний скарб століть, що передається від покоління до покоління і об'єднує минуле й прийдешнє. Це — спадкоємність не лише в межах роду, а й народу. Мова — це душа мільйонів українців, загартована історією і відточена творчістю найталановитіших письменників. Наша мова звучала вже у творах Нестора Літописця, «Слові о полку Ігоревім», «Посланні Володимира Мономаха» та інших визначних пам'ятках писемності.

З метою піднесення престижу української мови та літератури та залучення молодого покоління до мовної культури у навчальних закладах району упродовж листопада 2012 року будуть проводитись два конкурси: XIII Міжнародний конкурс з української мови імені Петра Яцика та III Міжнародний мовно-літературний конкурс учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка. Зичу вам і вашим учням успішної та результативної участі у Конкурсах!

Хай мова стане вашим оберегом, плекайте, любіть та розвивайте її.

Бажаю усім нам щастя, любові та взаєморозуміння.

Зоя АБЕЛЬЧУК, завідувачка РМК.

В учительській

... Поки живе мова – житиме народ, яко національність ... От чому мова завжди має таку велику вагу в національному рухові, от чому ставлять її на перше почесне місце серед головних наших питань.

(Іван Огінсько)

Засвоюючи рідну мову, дитина засвоює не самі тільки слова, їх сполучення та видозміни, але безліч понять, поглядів на речі, велику кількість думок, почуттів, художніх образів, логіку і філософію мови...

(Костянтин Ушинський).

Мова вмирає, коли наступне покоління втрачає розуміння значення слів.

(В. Голобородько).

Навіть така сувора наука, як кібернетика, і та знайшла в українській мові свою першодомівку, адже маємо факт унікальний – енциклопедія кібернетики вперше в світі вийшла українською мовою в Києві.

(Олеся Гончар).

Чужу мову можна вивчити за півсті років, а свою треба вчити все життя.

(Франсуа Вольтер).

Мова – це не просто спосіб спілкування, а щось більше значуще. Мова – це всі глибинні пласти духовного життя народу, його історична пам'ять, найдінніше надбання віків, мова – це ще й музика, мелодика, фарби, буття, сучасна, художня, інтелектуальна і мисленнева діяльність народу.

(Олеся Гончар).

Можна кричати, витратити на що-небудь всю свою енергію. А можна мовчки щось робити, не волаючи. Треба мати українську державу, перш за все, у себе в душі. Коли Маганді сказав “не купуйте англійських товарів”, англійці просто пішли з тієї країни, і вона зараз вільна.

(Віталій Радчук).

Людина, котра знає українські слова, ще не знає мови.

(Ольга Яремко).

Мова – найважливіший національний ідентифікатор, завдяки якому кожна нація вирізняється з-поміж інших, усвідомлюючи себе самодостатнім та самочинним суб'єктом історії.

(Ольга Федик).

*Марія Тілло (Абрамович)
(1977 - 2006)*

СВІТЛО РАНКОВОГО ЦВІТУ

Частина №3

Урок №7

Метафоричність лірики МАРІЇ ТІЛЛО

Мета: розкрити феномен поетичної метафори в творчості Марії Тілло, продовжувати формувати та розвивати в учнів метафоричне мислення; дослідити особливості метафор у творчості української поетеси Марії Тілло, виховувати любов до поезії, повагу до творчості молодих українських поетів, плекати патріотичні почуття до Батьківщини, розвивати інтерес до подальшого вивчення життя і творчості поетеси, сприяти вихованню усвідомлення цінності життя, практикувати учнів у виразному читанні та рекламиуванні віршів Марії Тілло.

Метафора – це визначальна ознака генія, позаяк здатність створити гарну метафору – це хист розпізнати подібність

Аристотель

Xід уроку

I ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ.

II. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

III. РОБОТА НАД ТЕМОЮ ЗАНЯТТЯ.

*Моя любов!
Моя висока!
Не відпускай
мене,
Храни!
Храни від
буднів,
Злого ока,
Храни мої
пречисті сні!
І хай я мучусь,
Хай неспокій!
І біль терзань –
Мої вони!
Моя любов,
Моя висока,
Не відпускай
мене,
Храни!*

1. Робота з епіграфом.

- Як, на вашу думку, слід розуміти слова давньогрецького мислителя?

2. Слово вчителя.

Продовжуємо урок пам'яті передчасно згаслої поетеси, кандидата філологічних наук Марії Тілло.

... Так, як навесні пролітає пташина над ще не стелліюю від зимових негод землею, промайнула у нашім просторі, здавалося, по-дитячому юна Марія. Зовсім недавно мандрувала вона з буковинським літературно-мистецьким гуртом до Києва на виступ у столичній консерваторійній зали, і вона раз у раз, широко усміхнена й весела, бралася за гітару. Й тоді звучали покладені нею ж на мелодію її вірші... Співали в ній самосповіальні поезії молодої, розкриленої й відкритої для щастя і земних утіх душі. І раптом тривогою в чисто біле, аж осяйне, тло вривалася смутно-чорна, блискучо-смоляна, щемко проймаюча нота. Радість сподівань ранкової пори, зустрічей відтіновалася реаліями і незборимою сутністю летячої життєвої міті...

Как странно... Перепутанная суть...

История начала бесконечна.

Прости, мой друг. Прости, не обессудь,

Но путь Земной тернистее, чем Млечный.

Здесь слишком много непонятных ям,

Обрывов, скал - до тупика пространства...

Її вірші тонко охоплюють дива довколиши, легко дотикаються до світанкової гілки й листячка, струшуючи в задуманий рядок сріблисті росинки поетичного образу. Свіжість і нерозгаданість усе нових світових див знаходять не до кінця окреслений, як і в самім житті, просторово розлогий, завислий у даленіочу неозначеність, поетичний вираз. Світлий, оповитий мрією, манливий за собою - як притуманений, досвітній, підзоряній серпанок... А десь попереду, ще такі незрімі, вже контрастно ворувається - так добре, що незвідано далекі вони! – «блачка» докончих у віковому перебігу графітно означених з'явиш... Марія

Тілло простежувала цю суголосну, темно-світлу щоденну
осяжність бутності людської.

Следи за звездами. Они,
Все так же холодно жестоки,
Бьют взгляд остроконечним током,
Бросая вниз свои огни.
И лишь однажды не смогла
Звезда за небо удержаться;
Она – разбиться и сорваться! –
Мечтой в ладонь мою легла.

Слово для неї – у побуті, поетичній творчості та у філологічній науці - було провидцем ходи і світоглядних шукань. Творчість її ще гільки починалася, ще була глибоким ранком, сповненим натхнення і робочої напруги. Не знати, яким би видався день. Але ранок був чудовим, простеленим до високих обріїв та осяненем... Вірш її, ніжні й чуттєво мудрі, читаються думкою і серцем. А це – на все життя. Про такі яскраві особистості, які відійшли за межі земні у молодому віці, звичні кажуть, що вони змигнули палахкою зіркою і вкарбували на небосхилі непомеркний слід. Це так. А ще Марія Тілло зоставила всім, хто знав її, світло очей, лиця і подівочому чистої замилуваності цим дивовижно прекрасним і жорстоко трагічним світом.

Щось упало між трави -
Роздивитись не можу:
Світле, срібне, ласкаве,
Розвесніле та гоже.

... Трави осінню вкрились,
Жовто душу печалять,
Вчора білим наснились,
Завтра чорним ужалять...

Як бачимо, діти, вірші Марії Тілло побудовані на певній загадковості та сповнені прихованих порівнянь, тобто метафор. Давайте пригадасмо, що таке метафора?

3. Робота зі словником літературознавчих термінів.

Метафора (від др.-греч. μεταφέρειν - "Перенесення", "переносне значення") - стежок, слово або вираз, що вживається в переносному значенні, в основі якого лежить неназване порівняння предмета з яким-небудь іншим на підставі їх загальної ознаки.

Непряме повідомлення у вигляді історії або образного вираження, що використовує порівняння.

Оборт мови, що складається у вживанні слів і виразів у переносному значенні на основі якоїсь аналогії, подібності, порівняння.

Запис у зошит.

У метафорі можна виділити 4 «елементи»:

- Категорія або контекст.
- Об'єкт всередині конкретної категорії.
- Процес, яким цей об'єкт здійснює функцію.
- Додатки цього процесу до реальних ситуацій, чи перетину з ними.

Давайте ще раз насолодимося незрівняними віршами Марії Тілло та прослідкуємо за її образним вираженням та уживаністю метафор у її віршах.

4. Виразне читання вчителем та підготовленими учнями віршів Марії Тілло. («Весна», «Сумна колискова», «Костер», «Сегодня»)

В рядках вірша «Весна» вжито такі метафори:

Чи відчуваеш шелести весни,
Коті собі шепочуття дахами.
Серед руйні сніжної стіни.
І наче запалала та грязока,
Ясних зірок народжується злуга.

Автор за допомогою метафор змальовує прихід весни, пробудження, надії людей на зміни в житті, на відродження. Про те, що весна ще не в розпалі можна зрозуміти з метафори «Серед руйні сніжної стіни», яка символізує як присутність снігу на вулиці, так і ще не до кінця пробуджених від зимового сну людей. Метафора «Ясних зірок народжується злуга» свідчить про перше кохання, нові надії, мрії, сподівання.

«Сумна колискова»

В сузір'ї очей коливається острах,

Суцільної ночі захований подих.
Розгублений вітер забув про оману
І знову шукає веселощів дня.
Скалічена рима заснула, застигла,
І ніч простирадло довіри зняла.

Перед нами нічне небо, яке викликає стан тривоги, занепокоєння, коли людина чекає чогось невідомого для неї, можна перенестися в новий загадковий світ сподівань, втекти від розпачу, розчарувань, від нездіснених мрій, від важкої невіліковної хвороби.

Діти, давайте пригадасмо міф про Прометея, коли люди живі ріли від голоду, помирали від хвороб. Прометей, дивлячись на людські муки, вкраяв вогонь і приніс людям надію на виживання, на майбутнє.

«Але вогню не несе до людей Прометей» – немає тієї надії, яка врятує...

У рядках віршів Марії Тілло метафоричний образ, побудований на дієсловах, виступає як спосіб подвоєного бачення світу, реальне представляється на фоні фантастичного, створеного уявою поета.

У чималій кількості прикладів із творчості Марії Тілло розкривається процес метафоризації, тематичних груп дієслів, що позначають внутрішній світ людини. Переважно, це словосполучення типу «дієслово + іменник», наприклад:

Чи відчуваєш шелести весни,
І топчути тротуар похмурі люди,
І крізь я бачу душа не моя,
І без погляду дивляться штучні зінниці,
Викликаючи тим, друге я на двобій («На двобій»)

Сузір'я очей. Коливається острах
Закрилися очі і Муза пішла («Сумна колискова»)

Вітер одинокий, що зносить пісню на рвучих руках,
ширяє нескінченно його дух
І виверженням смерчів дражнить слух. («199»)

Нема потреби чути плач зірок,
Сумували прирено листя прощаальне та квіти,
Розіп'яті дощем по землі горілиць («200»)

Я пам'ятаю: в зірках заблукавши,
В темряві танув скорботний мотив («Перехід»)

Очі червоні на чорному фоні,
Закляте зарево не зігріває
Та спопеляє безодні пітми,
Як вже лякають червоні очі
Поруч зі мною зітхання від ночі. («Перетин»)

Згубили голос, особливості і стать
Метафори такого типу формують загальномовні традиційні поетичні метафори.

Метафоричні словосполучення, компонентами яких виступають дієслова зі значенням хвилювання або переживання будь-яких почуттів, стану найчастіше є традиційними поетичними й індивідуально-авторськими метафорами. Психічний стан людини передається метафорами, в яких використовується семантика дієслів мовлення.

І топчути тротуар похмурі люди
Ясних зірок народжується злуга («Весна»)
Луна своїх пісень співає
За хором зголоднілих пісів («Країна сонячних старців»)
Я чекаю не знаю чому покарання
І крізь кригу я бачу душа не моя («На двобій»)

Найбільшу групу індивідуально-авторських метафоричних структур типу «дієслово + іменник» представляють ті, в яких зображені явища природи.

Зима розгорнула країни німого тремтіння
І мороз під ногами хрұмтить як насіння
І райдуга начебто чорна дуга
Згубила всі фарби

I блискавка тужить
Розплющений сніг загорнувся в калюжі
I губиться сонце у димному дні («Інтервали»)

Раскрылась ночь. Светло, как днем.
И грязь, блестящая сквозь лужу («Невозможность»)
На камнях, растревоженных волнами моря («Сон»)
Сумували приречено листя прощальне та квіти
Розіп'яті дощем по землі горілиць
В темряві танув скорботний мотив («200»)

Марія Тілло належить до тих поетів, про яких Блок писав: «Тільки те що було сповіддю письменника, тільки той твір, в якому він спалив себе дотла, тільки такий твір може стати великим. Спалена душа повинна рано чи пізно схвилювати своїх сучасників, навіть не мистецтвом, а тільки ширістю самопожертви».

5. Читання віршів про себе учнями. («Сегодня», «Костер», «Сум»).

Давайте разом відшукаемо та з'ясуємо використання метафор у віршах «Сегодня» і «Костер» і зробимо аналіз.

6. «Мікрофон»

- Які метафори вжиті у вірші? Як розумісте Ви їх значення?
- Які рядки поезії Вас найбільше вразили і чому?
- Визначте настрій вірша?
- Яка провідна думка твору?
- Висловіте особисте ставлення до віршів. Аргументуйте свою точку зору.

III. ЕТАП РЕФЛЕКСІЇ.

Підсумкова бесіда.

Які почуття, які проблеми, порушені у творах Марії Тілло здаються актуальними?

У віршах Марії Тілло кожне слово-образ, ніби випромінює поезію, кожне слово співвідноситься з іншими. Коли йдеться про образну систему поетеси, то про це навіть складно говорити, бо вірші її, стиль, поетика – естетично насычені метафорами і глибинним підтекстом. Метафори Марії Тілло образні, яскраві, вони створюють зорове уявлення. Стилістичні функції метафор ведуть до створення поетичної символіки, формування образу автора і ліричного героя. Значна частина поетичних текстів

представлена індивідуальними авторськими метафорами або «живими метафорами».

Поетеса має свою гаму кольорів, свою улюблене коло понять, що асоціюється з певним кольором. Чорний колір має певне негативне навантаження, він асоціюється з чимось недобрим, зі смертю.

Поезія – яскравий показник життєздатності національної мови, а слово – скарбниця духовних багатств народу. Поетеса наша сучасниця, як митець вона вписана у свій час. Творчий доробок поетеси цікавий і неординарний. Вивчаючи її поезії, дослідники не залишаються сухими, об'єктивними фіксаторами поетичних знаходок і новацій, вони збагачуються духовно.

Отже, метафора – гармонія виховання духовного начала в людині. І в цьому криється її ще одна велика таємниця. Адже той хто творить метафору, прагне творчості, самовираження й свободи. Чи не є ці прагнення частиною загальномісцевих цінностей?

У кожного із нас, незалежно від віку, у житті є певні захоплення. Мабуть, не знайти людину яку б не хвилювали вірші. Їх неможливо читати похапцем у транспорті або відпочиваючи на морі, для них потрібні затишок і спокій. У час нарощування інформаційних технологій та потоків, зростання кількості друкованих видань зменшується кількість любителів поезій.

Але я впевнена, що тільки занурившись у мелодійні віршовані рядки збірочки поезій, у кожного з яких своя інтонація, своя течія, плетіння слів, мелодій романтичних, де за кожним рядком приховані ще 3-4 рядки, відчуваючи шелест прочитаних сторінок, відпочиває моя душа.

Я розумію лише, що “в буденності холодній і жорстокій мене рятують вірші, як молитва, читаю і на душу сходить спокій”...

V. ДОМАШНЕ ЗАВДАННЯ.

Знайти «сім нот» в творчості Марії Тілло.

Л. ГАВРИЛЮК,

вчителька світової літератури

Слобідко-Красилівської ЗОШ І-ІІ ступенів.

Урок №8

Любові пам'ять незабутня Особливості поетики Марії Тілло

Мета уроку: систематизувати та узагальнити вивчений матеріал, який стосується знань про життєвий і творчий шлях поетеси, зміст її творів, понять з теорії літератури; розвивати культуру зв'язаного мовлення, читацькі навички, збагачувати словник школярів; формувати естетичні смаки, кругозір, світогляд; виховувати у свідомості учнів красу художнього слова талановитої українки незвичайної долі, людини-творця, людини-борця, гордості рідної України.

Тип уроку: закріплення набутих знань, вмінь та навичок.

Обладнання: портрет Марії Тілло, збірка „Лірика”, К., 2006, книги „Науково-поетичні читання пам'яті Марії Тілло“ Випуск 1,2, К., 2007

Епіграф: Ты прошла, пролилася светоносным дождем,

Ты растаяла ранней звездой.
Словно пар от земли в золотой окое,
Уплыла в нездешний покой.
Семён Abramovich.

ХІД УРОКУ

I. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ.

Слово вчителя.

Моя любов!
Моя висока!
Не відпускай мене,
Храни!
Храни від буднів,
Злого ока,
Храни мої пречисті сни!
І хай я мучусь,
Хай неспокій!
І біль терзань –
Мої вони!
Моя любов,
Моя висока,
Не відпускай мене,
Храни!

Вічна загадка любові. Скільки поколінь намагаються розгадати її, скільки таємниць береже вона в собі. У тому, кого і як кохас видатна людина, розкривається історія цілого покоління, атмосфера часу. Окрім того, у митців – це один із ключів до розкриття таємниць їхньої творчості. Це стосується і М. Тілло, яка кохала по-справжньому, любила життя, людей, які в неї вірили, любили, підтримували і вселяли віру та надію на краще. Вона була жінка,

вона дочка, вона поет. Людина, яка насолоджувалась кожною миттю життя, бачила прекрасне у звичайному.

Зреєт рассвіт, словно колос в поле
Сонце вливается в тёмну ночь,
Сумрак лугами горячими колєт, –
І темнота отступає прочь.

Город розкрився в новому зорі –
Пламя пылає на грани небес.
Ветром подносить трепещущий всплеск.

Радуйся, радуйся, ярке пламя,
Шар, созревающий среди облаков!
Капли росы на зелёном татами
Льются, как песня без звуков и слов.

Шар розспахнулся – утро настало.
Чёткие контуры нового дня...
Только уставшая ночь засыпала,
Скрывшись в сияньи живого огня.

(19.12.05)

Отже, сьогодні на уроці ми повинні побачити людину з її жагою жити та любити життя, відчувати його кожною клітиною, кожним нервом.

“Размышление о смысле жизни”.

Жизнь – что за слово? Откуда оно?
И для чего оно служит?
Как и зачем человеку дано?
Иль от него он не тужит?
Как и зачем человеку нужна
Штука вот та, что ломается быстро?
Как, для чего и зачем родился!
И для чего он на свет появился?

ІІ. РОБОТА НАД ТЕМОЮ УРОКУ.

Вікторина.

Місце і дата народження Марії Тілло.(м.Коростишів Житомирської області; 02.11.1977).

Дитячі роки пройшли у місті... (Кам'янець-Подільський Хмельницької області).

1933 рік... (у Чернівцях закінчила середню школу).

Назва навчального закладу, в якому навчалася М.Тілло (Чернівецький національний університет).

2001 рік... (захист кандидатської дисертації).

Відомі збірки поетеси... («Я» (1988), «ALTER EGO»(1999), «Терпія» (2005)).

Не стало Марії Тілло... (у червні 2006).

Конкурс «Відгадай твір»

1. Покуда паста не закончится,
Доком мысли выются в слове.
И не звучит «Когда все кончится?»
Как будто ангел в синеве,
Слова летят в творящее сознание,
И – выбирая из звуковой трухи.
Но что они – награда ль, наказание?
И вдруг... из слов рождаются стихи!
(«Начинающему поэту» 19.01.98)

2. Город градом раскрыт до падения башен без боли,
До развернутых окон на стенах разбитых домов.
Эта странная радость животного мира раздолье.
Где не нужно значения краскам беспомощных слов.
Мы спешим, не заметив. Куда убегает дорога,
Мы не чувствуем горечи луж и пространства для ям.
Мы куда-то идем в состоянья простого потока,
Где бездумное сердце стучит. Как расшатанный ямб.
Там горит светофор обесцвеченнюю троицы света,
И кричащей вороною время садится на грудь.
А назад нет пути: возвращаться плохая примета,
И не хочется, странно опять в пустоту повернуть...

(«Жизненный путь» 15.10.03)

(Читання віршів «Маленькая волна», «Пустота», «Дорога», «На войне», «Попутчик», «День страшного суда», «Колибелльная»).

Прийом «Художник»

(Представлення картин-ілюстрацій до поезії «Пейзажна лірика»):

- Які два світи зображені в цій поезії? (реальний і бажаний)

- Які кольори домінують у фарбах художників? (темний, сірий-яскравий, світлий)

Прийом „Я – диктор” (декламування поезії напам’ять)

Міні-презентація поезії, що викликала найбільше роздумів, суперечок, зацікавлення.

Творче завдання.

Складання інформаційного грони „Сутність Я” (робота в групах).

„Черепаха. Но только странная такая черепаха...”

„Как эта ситуация проста : я да затменина любов...“

„Полусошедшая с ума от ослепляющего крика. С собой я остаюсь сама. Раздета, смята и безликा “

„Но кто я? Я – сон. Я ребёнок на туче. Я – солнце, обжечшее острые кручи.

Я – высохший дождь, Я – розбросанный ветер,

Который порвал слишком крепкие сети “

Творча робота. Складання та зачитування сенканів.

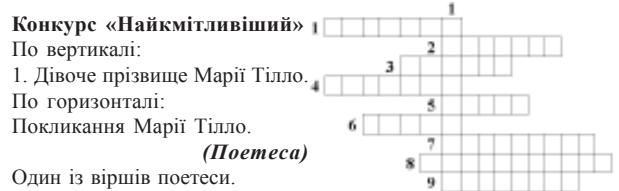
Тілло.

Творча. Цікава.

Віршувала, кохала, боролась.

Людина з великої літери.

Птиця.

Третя нота, струна, збірка. (Терпія)

Одна із рис характеру Тілло. (Простота)

Ім'я поетеси. (Марія)

Прізвище. (Тілло)

Прізвище відомого народного поета, музиканта, якого Марія Тілло обожнювала (Висоцький)

Область, де народилася поетеса. (Житомирська)

Марія Тілло навчалась у місті... (Чернівці).

ІІІ. Підсумок уроку.

Бесіда:

- Що вразило вас у біографії поетеси?

- Головна тема поезії.

Які риси характеру притаманні Марії Тілло?

- Вірші, що спонукають до роздумів, заохочують.

- Художні засоби, використані поетесою.

- Палітра яких кольорів домінує в її поезії?

Рольова гра «Мікрофон». Якою я сьогодні відкрив, відкрила для себе поезію М.Тілло?

Слово вчителя.

Сьогодні на уроці ми перегорнули лише деякі сторінки прекрасного поетичного світу Марії Тілло. Її поезія – це вічність буття, це сенс життя, це призначення бути на землі Людиною. Поетеси не стало, але її поезія як незгасна зіронька, сяє на літературному небосхилі, як яскраве сонечко зігріває людські душі, змушує цінувати життя, бо «Странно - красива птица Жизнь».

Я переконана, що ця тема буде ще ширше висвітлена в творах

наших письменників, художників, композиторів. Нехай вона, у наших душах і душах нашадків живе, як святыня.

IV. Домашнє завдання.

На власний розсуд виконати одне із запропонованих завдань:

- Написати твір-есе «Чи бул: щасливою Марія Тілло?»

- Усний відгук на поезію, яка найбільше вразила.

- Використавши прийом « Я – поет», написати вірш – посвяту Марії Тілло.

- Продовжити фразу «Я сьогодні збагнув(ла) одну життєву істину...»

Н. ШЕВЧУК,

вчителька світової літератури

Кошелівської ЗОШ І-ІІІ ст.

Урок №9

ПОЕТИЧНА СПОВІДЬ МАРІЇ ТІЛЛО

Мета: ознайомити учнів з поезією Марії Тілло, визначити ідейно-художні та композиційні особливості її поетичних творів, визначити їх значимість у сучасній літературі, закріпiti вміння аналізувати поетичний текст, виразно читати його, вміння висловлювати власні судження, сформувати в учнів інтерес до творчої спадщини Марії Тілло.

Обладнання: тексти поезій, аудіо- та відеозаписи.

Тип уроку: літературно-музична композиція.

Мотивація навчальної діяльності:

- ми поглибимо знання про життєвий шлях поетеси;
- ми прочитаемо її поезії;
- ми підготуємо виразне читання віршів, які нам особливо сподобаються;
- ми зможемо пропустити крізь серце поезії Тілло та спробуємо зрозуміти її світовідчуття;

*Найсумніша радість – бути поетом.
Все інше не рахується. Навіть смерть*
Ф. Гарсія Лорка

Хід уроку

I АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПРИНІХ ЗНАНЬ УЧНІВ

(Звучить запис Вольфганга Амадея Моцарта «Мелодія Ангелів» симфонія №6).

Вчитель читає напам'ять поезію Марії Тілло «Поеты долго не живут»

Поеты долго не живут.

Поэтов просто не прощают:

Они в реальность воплощают

Чего в реальности не ждут.

И по наитию бредут

Забыв дорожку в трафарете.

А потому на этом свете

Поеты долго не живут.

Слово вчителя: Справді, поети довго не живуть. Але лише тому, що ніколи не помирають. Фізична смерть поета це лише переход в інший стан існування тіла, переход душі... Але, можливо, це і новий злет для того, що було створено на Землі, написано, вистраждано, досягнуто, поборото. Це лише переход...

Сьогодні ми перевернемо сторінки яскраво - трагічного життя однієї з таких письменниць. Людини, що пішла від нас, маючи всього лише 28 років. Та, можливо, життя поета варто рахувати не роками, а віршами, творчістю, горянням? І пам'ятати Марію Тілло

як людину, яка залишила чимало прекрасних поезій, яка любила Бродського, боролась з хворобою, сумувала, посміхалась, жила... Як і всі ми...

(Продовжує звучати композиція Моцарта).

Вчитель: Отож, давайте пригадаємо коротку біографію Марії Тілло, пройдемось тими місяцями, де бувала колись вона.

Перегляд презентації (див. додаток).

Прослуховування композицій Булата Окуджави «Молитва» та Бориса Гребеніщкова «Я родилася сьогодні утром», авторів, яких любила Марія Тілло.

Бесіда:

1. Ким за професією був батько Марії Тілло?
2. У якому вищому навчальному закладі вона навчалась?
3. Творчість якого письменника особливо любила та досліджувала?

4. Як зараз вшановують пам'ять поетеси Марії Тілло?

II. ЗАСВОЄННЯ НОВИХ ЗНАНЬ

Прослуховування попередньо підготовлених повідомлень учнів

Учень 1. Марія Тілло писала поезію російською та українською мовами. Неодноразово друкувалася – спочатку в місцевих газетах та альманахах. Виконувала власні пісні під гітару. Автор поетичних збірок: «Я» (1998); «Alter Ego» (1999); «Терція» (2005) та численних публікацій у різних виданнях. І – гори віршів, записаних в зошитах, блокнотах або просто на листках. Попри майже постійну пристінку до ліжка, провела кілька авторських вечорів, брала участь у творчому вечорі поетів Буковини у Києві (Київ, 2000), у семінарі молодих поетів України (Ірпінь 2001). Не стало Марії Тілло в червні 2006 року. Посмертно вийшло найповніше видання її творів «Лірика». Презентація книги відбулася у Київському Будинку актора (2007).

Учень 2. 11 квітня 2008 року на стіні будинку, в якому проживала М. Тілло (Чернівці, вул. Українська, 27), було урочисто встановлено меморіальну дошку. Про поезію Марії Тілло схвально відгукуються сучасні поети і критики, художники і науковці, викладачі Чернівецького національного університету ім.Ю.Федьковича, які особисто знали її; їй присвячено ряд поезій. У Чернівецькому торгово-економічному інституті, де М. Тілло викладала українську мову та культурологію, функціонують «Поетичні читання пам'яті Марії Тілло», у яких беруть участь науковці Чернівців та Києва, члени поетичного клубу «Експромт», який вона колись заснувала і який щороку видає поетичні збірки студентів-початківців.

2. Опрацювання змісту поезій.

Отож, Розглянемо збірки поетеси «Я» (1998), «Alter Ego» (1999), «Терція» (2005)

- Виразне читання віршів напам'ять на фоні музичної композиції «Хрустальная грусть»

Радость безумная, скорость слов,
Искренность нервных небес-основ,
Необыкновенная суeta —
В этом и спрятана красота
Жизни, которой-то в общем нет,
Все мы уйдем, не оставив след
В вечной грязи на тропах эпох:
Имя накроет зеленый мох
С меткой “Забвение”: канет в высып
Странно-красивая птица Жизнь.

Бесіда:

Як автор сприймає життя?
Який сенс у ньому вбачає?
Як розглядає призначення людини на землі?
Чи співпадає настрій мелодії, яка звучить, з настроем щойно прослуханої вами поезії?

Виразне читання поезії «Вулканіческий сон»

Я – сон. Только чей?
Это, право, не важно.
Нелепый, помятый и очень отважный
Несется ребенок на облаке Смерти,
Свой стан оторвавши от огненной тверди.
Порвались все нити связующей жизни.
В глазах - ощущение злой укоризны.
И слезы, как дождь, торопливой толпою
Стремятся к вершинам, сливаюсь со мною.
Но кто я? Я – сон.
Я – ребенок на туче.
Я – солнце, обожгшее острые кручи.
Я – высохший дождь, я – разбросанный ветер,
Который порвал слишком крепкие сети
Условностей жизни, ее переплетов.
И ветер, устав от своих перелетов,
Ложится на землю, забыв облака.
И высохла Жизни шальная река.

Бесіда:

З чим асоціює себе автор?
Які образи виникають в даній поезії?
Яким настроєм перейнята поезія? Підтверджіть цитатами з тексту.
Над чим розмірковує Марія Тілло? Що її хвилює?
Чи погоджуєтесь ви з тим, що людина – це всього лише сон?
Визначте художньо-виражальні засоби, які домінують в поезії та сприяють розкриттю основного змісту твору?

Коментар учителя:

Вірші Марії Тілло тонко вхоплюють дива довколишні, легко дотикаються до світанкової гілки й листячка, струшуючи в задуманий рядок сріблисті росинки поетичного образу. Свіжість і нерозгаданість усе нових світових видив знаходять не до кінця окреслений, як і в самім житті, просторово розлогий, завислий у далекінічну неозначеність, поетичний вираз. Світлій, оповитий мрією, манливий за собою - як притуманений, досвітній, піздзоряній серпанок... А десь попереду, ще такі незримі, вже контрастно ворушаться - так добре, що незвідано далекі вони! - <облачка> докончих у віковому перебігу графітно означених з'явищ...

4. Виразне читання учнем поезії «Как странно...»

Как странно... Перепутанная
суть...
История начала бесконечна.
Прости, мой друг. Прости,
не обессудь,
Но путь Земной тернистее,
чем Млечный.
Здесь слишком много
непонятных ям,
Обрывов, скал – до туника
пространства...
(Прослуховування запису пісні Бориса Гребенщикова «Не трать времея... »)

Виразне читання учнем поезії «Следи за звездами»

Следи за звездами. Они,
Все так же холодно жестоки,

Бьют взгляд остроконечным
током,
Бросая вниз свои огни.

И лишь однажды не смогла
Звезда за небо удержаться;
Она – разбиться и сорваться! –
Мечтой в ладонь мою легла.

Коментар вчителя:

Слово для поетеси – у побуті, поетичній творчості та у філологічній науці – було провидцем ходи і світоглядних шукань. Творчість її ще тільки починалася, ще була глибоким ранком, сповненим натхнення і робочої напруги. Не знати, яким би видався день. Але ранок був чудовим, простеленим до високих обріїв та осянень... Вірші її, ніжні й чуттєво мудрі, читаються думкою і серцем. А це – на все життя. Про такі яскраві особистості, які відійшли за межі земні у молодому віці, звично кажуть, що вони змигнули палахкою зіркою і вкарбували на небосхилі непомеркний слід. Це так. А ще Марійка зоставила всім, хто зінав її, світло очей, лиця і по-дівочому чистої замілуваності цим дивовижно прекрасним і жорстоко трагічним світом.

Щось упало між трави –
Роздивитись не можу:
Світле, срібне, ласкаве,
Розвесніле та гоже.

... Трави осінню вкрились,
Жовто душу печалять,
Вчора білим наснисились,
Завтра чорним ужалять...

ІІІ. ПДСУМОК УРОКУ

Слово вчителя: Все далі відходить від нас рік 2006. Рік смерті Марії Тілло. Для її батьків, друзів, близьких та всіх, хто її зінав то був рік важкої втрати...

Виразне читання на фоні музики поезії «Тисячи веток пишут по небу імя твоє»

Тисячи веток пишут по небу имя твоё,
В шумах дождя оно звучит непрестанно.
Каждая буква в имени – что остириę,
Каждый журчащий звук – словно живая рана.
И никакда не уйти от этой тоски,
Нету покоя в сне, в пиршестве нет забвенья.
Разве что это краткое стихотворенье,
Словно касанье – оттуда – твоей руки.

Так висловив свій біль батько Марії Тілло Семен Абрамович Прослуховування музичної композиції у виконанні Булата Окуджави «Виноградную косточку»

ІV. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ:

1. Вивчити напам'ять вірші (на вибір).
2. Письмово проаналізувати один з віршів за планом, запропонованим учителем:
 - біографічно-психологічні умови написання твору (якщо відомі);
 - настрій (почуття), що їх сугестує вірш;
 - тема поезії;
 - ідея твору, в яких рядках вона висловлена;
 - художні засоби виразності, що підсилюють настрій поезії, допомагають у розкритті теми, ідеї;
 - функції поетичного синтаксису і поетичної фонетики у творі;
 - думки, враження, що їх пробуджує поезія у читача.

Т.КОЛЕСНИК,
вчителька світової літератури Красилівської

ЗОШ I-III ст. №2.

Урок №10

Поетико-строфічні особливості поезії Марії Тілло

Мета: допомогти учням глибше усвідомити ідейно-художній зміст віршів Марії Тілло; розвивати навички виразного, вдумливого читання поезії; уміння аналізувати ліричний твір; виховувати наполегливість, любов до поезії, естетичні смаки.

Досягнення мети уможливлюєть виконання даних завдань:

- простежити шляхи формування художнього світу Марії Тілло;
- осмислити світ лірики поетеси крізь призму законів його функціонування та ролі у ньому образів, речей і явищ;
- систематизуючи основні принципи віталізму та екзистенціалізму, проаналізувати особливості їх художнього вираження в текстах Марії Тілло;
- дослідити на основі мікро- та мікроаналізу поезій поетеси модель часопросторової картини художнього світу;
- виявити та проаналізувати константи художнього світу: структуру і характер перебігу об'єкт – суб'єктних процесів у ньому;
- здійснити систематизацію особливостей поетичного світомислення Марії Тілло на основі узагальнення результатів проведеного мікроаналізу поетичних текстів.

Обладнання: книга “Марія Тілло. Лірика”. - К.: 2006, таблиці, опорні схеми, роздатковий матеріал.

Тип уроку: комбінований, урок “літературознавчого дослідження”.

Хід уроку

I. Установчо-мотиваційний етап.

1. Введення учнів в тему.

Проблема в том,
Что тяжесть акробата
Всегда его зовет назад к Земле
И все равно: надеюсь, верю, нагло жду,
Что приведет к определенности дорога
И беспокойное спокойствие найду
(“Дорога”)

Но есть пока желание писать,
Желанье видеть, слышать, вновь рождаться,
Уметь среди людей не растворяться,
И жажду жить на плаху не бросать

(“Спешащий шепот вянущей листвы... ”)

Читаючи стрічки цих поезій вкотре переконуємося в “чуді творчості” української поетеси Марії Тілло. Наскільки магічно вибудовує свій художній світ поетеса. Світ сповнений віри, любові і надії. Світ, який бентежиться читача своїм душевним теплом, ширістю висловленого, незвичним поглядом на світ.

Вірші Марії Тілло це ліричний заповіт тим, кому небайдужим є життя Всеєсвіту. Відчути себе частиною цього Всеєсвіту, прийняти на себе чужий біль, усвідомити неминуше її пройти з не схиленою головою крізь випробування і перешкоди Долі і відійти у Вічність – ось життєве кредо поетеси.

2. Повідомлення теми, мети уроку.

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ УЧНІВ.

- Яка найважливіша особливість віршованих творів?
- Як створюється віршований ритм?
- Що таке стопа? Які бувають стопи?
- Визначте віршовані розміри раніше вивчених вами поезій.
- Які види римування найбільше зустрічаються у поезіях?

- Що таке строфа?

АЛГОРИТМ ЛІРИЧНОГО ТВОРУ

Тема

Ідея

Жанр

Поетичні образи та картини

Тропи

Особливості віршування

Строфіка

Поетичні фігури

Фонетичні засоби

III. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Вступне слово вчителя

2. Аналіз творчості

3. Виразне читання поезії.

“Спешащий шепот вянущей листвы... ”

- Визначте тему твору, його жанрові особливості.

- Знайдіть у вірші метафори, поясніть їх роль.

- Особливості віршування (рима, римування, віршований розмір).

- Особливості строфічної будови.

- Визначте ідею вірша.

- В чому своєрідність поетичної фонетики вірша?

- Загальні враження від поезії

Висновок: вірш змушує читача задуматись про вічний плин людського життя, що йде і не вертається, наближаючи людину до вічного спокою. Про те спокій не притаманний ліричному героєві, який звик до активної діяльності, головне що у нього є бажання “видеть, слышать, вновь рождаться”. Поетеса використовує яскраві епітети і метафори (“спешащий шепот”, “янущей листвы”, “в косу стихов сплетенных”).

Спеша?щий ше?пот вя?нуш?й листвы?

Еще? не о?сень, но уже? не ле?то

U-/ U-/ UU /UU /U-

U-/ U-/ UU/ U-/ U- /U

Ухо?дит вре?мя – жи?знь ухо?дит сле?дом

И обраще?ниые “ты?” сменя?ет “вы?”

U-/ U-/ U- /U-U/U

UU/ U-/ U- / U- /U

Чотиристопний ямб, чоловіча та жіноча рима, кільцеве римування.

«Я не умею слышать тишину»

1. Який настрій стас для вірша визначальний в цілому?

2. Чи є у віршах ланцюжок слів, пов’язаних асоціативно або фонетично?

(тишину – слишком – страшно – ощущать; остановись – застил – замолчал)

3. Роль першого рядка (яка музика звучить в душі поетеси, коли вона береться за перо?)

4. Роль останнього рядка. Які слова, якими, вона може закінчити вірш, представляються поетесі особливо значими (И нет пути назад). Зверніть увагу вірш був написаний 18.12.98. а 22.09.98 був написаний вірш «Путь назад», де були стрічки:

Все в напряжении жаждет наказания

И нет пути вперед – есть путь назад

5. Проведіть паралель між двома цими поезіями.

У чому особливість кожної із поезій?

6. Роль звуків (ш, щ, ц;).

7. Категорія часу у вірші.

8. Міра замкнутості автора, чи звернення до читача або адресата?

9. Жанр вірша (різновид: філософський роздум)

10. Значення художніх засобів (епітети «страшного начала», «маятник тяжелый»; метафора «циферблрат - игрушка цифр»;

порівняння « И маятник тяжелый, застыл и замолчал, как мальчик голый в стеснении; алітерація

«слушать тишину...слишком страшного начала»

11.Мое сприйняття цього вірша.

«Весна потерялась. Зима белой пылью...»

1.Визначте провідне переживання, почуття, настрій, що відбився в поетичному добутку.

2. Чи є у вірші конфлікт? Для визначення конфлікту виявите з вірша слова, які умовно можна назвати позитивно емоційно забарвленими і негативно емоційно забарвленими, виявите ключові слова серед позитивних і негативно емоційно забарвлених в цих ланцюжках.

3. Опишіть рух авторської думки, почуття від початку до кінця вірша.

4. Визначіть своєрідність і активність використання тропів.

Висновок: поезія Марії Тілло – зразок різноманіття інтонацій, форм, художнього пошуку. Основний троп – метафора; близькість до екзистенціалізму. Основний зміст – філософські роздуми про сутність речей, поняття і їх відображення в людській свідомості, про пізнання світу і людини поза обмеженням часом і простором

Принцип побудови художнього образу.

- Картина – відображення в свідомості – асоціації – філософський паралелізм.

IV. ЗАКРИЛЕННЯ ПРОЇДЕНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Слово вчителя.

Марія Тілло – справжній майстер художнього світу. Вона філософськи осмислює зміст життєвих проблем, розкриває найсуттєвіші почуття людини, її неповторність і складність, суперечливість і красу.

Тематичний обрій поетеси досить широкий. Самобутність її в тому, що вона художньо осмислює загальнолюдські цінності.

2. Самостійна робота

Використовуючи алгоритм ліричного твору зробити аналіз поезій

«Простота» (І варіант); «Карусель» (ІІ варіант).

V. ПІДВЕДЕНИЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ.

VI. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ. ЗБІРКА «ТЕРЦІЯ».

С.МАЗУРОК,

вчителька світової літератури

Михайлівської ЗОШ І-ІІІ ст.

Урок №11

Феномен життя в поезії.

Збірка «Терція»

Мета: продовжити ознайомлення учнів із творчістю української поетеси Марії Тілло, визначити провідні мотиви і домінуючу настрої її поезії; розвивати творчі здібності школярів, навички виразного читання, логічного мислення, аналізу поетичного тексту, сприяти вихованню любові до поетичного слова.

Тип уроку: урок-представлення творчого «я» поетеси.

Обладнання: 1) оформлення дошки:

тема уроку, епіграфи;

портрет Марії Тілло;

2) виставка книг поетеси, публікацій про Марію Тілло;

3) аудіо записи класичної і сучасної музики, пісні у виконанні В. Висоцького;

4) комп’ютерні презентації.

ЕПІГРАФИ ДО УРОКУ.

Имя накроет зеленый мох

С меткой «Забвенье»: канет в высь

Странно-красивая птица Жизнь.

Марія Тілло

Ты прошла, пролилась светоносным дождем,

Ты расстаяла ранней звездой.

Словно пар от земли в золотой окое,

Уплыла в нездешний покой.

Семен Абрамович

Випереджуvalni завдання.

Групи.

1) Літературознавці №1 – підібрати вислови літературознавців про Марію Тілло.

2) Літературознавці №2 – попрацювати над ідейно-художнім аналізом поезій.

3) Критики – охарактеризувати художній світ М.Тілло.

4) Психологи – скласти психологічний портрет поетеси.

ХІД УРОКУ

I. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ.

Вступне слово вчителя.

Є таке питання: «Для чого я живу?». Щасливі люди, які можутьabo відповісти на нього, або взагалі не ставити його собі. Це питання трансформується досить часто в інше: «Навіщо я це роблю?». Тобто, скажімо, чому я вчитель? Або лікар? Або.. поєт?

Кожна людина у своїй душі є поетом, та згоріти на поетичному поприщі може тільки справжній поет, поет від Бога.

Поеты долго не живут.

Поэтов просто не прощают:

Они в реальность воплощают

Чего в реальности не ждут.

И по наитию бредут

Забыв дорожку в трафарете.

А потому на этом свете

Поэты долго не живут.

Це слова із поезії молодої талановитої поетеси з трагічною долею – Марія Тілло, якій все коротке життя доводилось боротись та доводити оточуючим своє право на існування, на щастя.

Яскравою зіркою спалахнуло її життя, світло її поезії запалило душі близьких їй людей, друзів, всіх, хто знав її особисто, всіх, хто пізнав поетесу через світ її поезій.

Прожила вона на диво коротке життя, але воно було наповнене очікуванням великого повороту, що має змінити весь хід людського буття, пошуками свого місця у світі, бурхливими пориваннями.

II. СПРИЙНЯТТЯ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ.

Слово вчителя.

28 років життя – це надзвичайно мало, але поезія не визнає меж світами, і просто продовжує жити своїм життям тут.

Робота з групою літературознавців №1. (виразне читання і ідейно-художній аналіз окремих поезій Марії Тілло)

Читання вірша в прозі «Маленька волна» (1987)

Бесіда за запитаннями:

1. В якому віці поетеса написала цей вірш?

2. Яким сприймається світ маленькою хвилею?

3. Який настрій цього вірша?

4. Словесно намалуйте картину яку уявили ви читаючи цей вірш.

Робота з групою «Художники». (представлення картин-ілюстрацій до поезії «Маленька волна»).

1. Палітра кольорів: яка вона і чому саме такі фарби домінують на картині-ілюстраціях?

Вчитель підводить до висновку. По-андерсенівськи зворушливий образ маленької хвилі, яка лише знайомиться з цим світом, наповнена довірою до нього. Вірш написаний дитиною, якій ще не відомі сум і горе, яка щиро вірить, що світ добрий і те,

що здається страшним зовсім не страшне. Світ не може причинити зла, вважає «маленька хвиля», цей світ може тільки тебе прикрасити.

Це було на початку життя, коли світ сприймався дитячими довірливими очима, коли ще не було болю, хвороби, двобою життя і смерті, коли був початок... була весна...

Виразне читання поезії «Весна потерялася. Зима белой пылью...»

(23.03.2006- зверніть увагу на дату написання)

Бесіда за запитаннями:

1. Яким є провідний настрій вірша?

2. Визначте тему та ідею вірша.

3. Як ви розумієте фінальну строфу вірша?

4. Які художні тропи використовує поетеса? (представлення картини-ілюстрації до поезії)

Коментар групи «Художники»

Картина поділена на дві частини, два світи – реальний – тьмяний, сірий, холодний і бажаний – яскравий, світлий.

Вчитель підводить до висновку. Поступово в рожево-голубу палітру дитинства життя добавляються кольори і відтінки, далеко не завжди радісні. Міняється її світовідчуття, на зміну радості і очікуванню якогось дива приходили філософське світовідчуття і гіркі думки про трагічну приреченість всього сущого. У стосунках із природою проявляється авторська трагічність світовідчуття, болі, хвороби і відчуття смутку. Це – «мертвий лед», «застивші трави», «плесенью зимних песков». Як і кожна людина, поетеса мріє про щастя, прауге його усюю душою: «Как хочется счастья и света весны!» Зверніть увагу на цей рядок в останній строфі – окличне речення. А в першій строфі вона говорити: «весна потерялась». Що вкладає поетеса в слово «потерялась»? «Потерялась» – це означає, що лірична героїня шукає її (весну), адже вона не зникла, а лише загубилась. Отже, поетеса, якій так було уже важко боротись із своєю хворобою, була людиною оптимістичною до останніх днів свого життя. Вона все своє життя боролася і шукала оту «потеряну весну».

Виразне читання і коментар учнями поезії Марії Тілло різних років життя.

(групі «Літературознавців» було дано завдання підготувати кілька поезій поетеси для виразного читання на уроці, група «Критики» включились у цю роботу, даючи коментарі – своє сприйняття поезії)

Вчителем можуть бути запропоновані такі поезії:

«Рассвет», «Серый рассвет», «Я не умею слушать тишину», «Орех», «Карусель», «Спешащий шепот видающей листвы», «Простота», «Путь назад», «Без права».

III. Закріплення пройденого матеріалу.

Слово вчителя. Насіннікі багатий поетичний світ Марії Тілло ви переконались на декількох її поезіях. Хотілося, щоб читання поезій Марії Тілло не закінчилось на цьому уроці. Внутрішній світ поетеси складний, навіть трішки вразливий, але разом з тим (як відгукується про поезію Юлія Пацаранюк, кандидат філологічних наук Чернівецького університету) по-справжньому «йде від розуму і серця» і надовго западає в душу читачеві через свою щирість у висловлюваннях.

Самостійна робота. Підготувати усну відповідь на запитання

1. Якою я сьогодні відкрив (ла) для себе поезію Марії Тілло?
2. Що найбільше мене вразило, полонило в її поезії?

Рольова гра «Мікрофон» (кілька варіантів відповідей учнів)

- Вірші Марії Тілло прості і досконалі, і в кожному із них ми відчуваємо її саму. Поетеса пише в своїй поезії «Простота»:

Я так хочу увидеть простоту –
увидеть затаенное не сложно

І дійсно ми побачили, відчули її прекрасний поетичний світ. І знову хочеться сказати її словами:

Насколько грациозна красота,
Когда ее создатель – простота!

- Творчість Марії Тілло – цілий світ, що вилівається з кожного поетичного рядка і передає її особливі світобачення. Її поезія – міркування про вічність буття, про сенс життя, про призначення людини на землі, про неповторну індивідуальність кожної людини. Вдумайтесь в її слова:

Чоловек – лишь параграф Вселенной...

Я – лишь слезинка в блестящей тьме

Белой пустыни, летящей вниз.

- Марія Тілло не відокремлює поезію від життя. Вона вбачає своє завдання як поетеси в тому, щоб дивитися і слухати. Досить часто поетеса говорить про час, у всіх його вимірах. Напевне, дуже боляче усвідомлювати свою приреченість у цьому світі, знати, що хворобу не здолати і боротись, боротись...

Я не умею слушать тишину –

В ней слишком много страшного начала.
И ощущать, что Время замолчало.

Мне боязно. И я часы кляну.

- Однією з визначальних рис поезії Марії Тілло є велика кількість символів, які передають філософський характер її думок, образність мислення та індивідуальну мовну картину. Образ-символ сонця, світла досить часто зустрічається в її поезії, він має перемогти пітьму, темряву, ніч.

Зреет рассвет, словно колос в поле,

Солнце вливается в темную ночь,

Сумрак лучами колет, -

И темнота отступает прочь.

Слово вчителя. Марія Тілло – це цілісна, зріла вольова натура, яка може дати раду собі і навчити інших боротись навіть тоді, коли не має ніяких шансів. Поетеса і в житті, і в творчості завжди була сама собою, не хилила голову перед силою обставин. Вона писала – як жила, а жила – як писала. Марія Тілло довіряє своєму читачу, розкриває перед ним свою душу, висловлює потаємне. Її поезія змушує думати, аналізувати, цінувати життя, блакитне небо над головою, яскраве сонечко і кожну хвилину, яку прожито.

«Мозковий штурм» (відповіді учнів і поява на екрані комп’ютера, за допомогою проектора на екрані «відшліфованих відповідей»).

Робота з групою «Критики»

- Що ж являє собою художній світ Марії Тілло?

- Прослуховування пісні В.Висоцького «Чуть помедленнее кони».

IV. ПІДВЕДЕНИЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ.

Робота з групою «Психологи». Створення психологічного портрету поетеси.

V. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ. Письмовий твір-есе « Світ Марії Тілло і мій світ».

С.МАЗУРОК, вчителька світової літератури

Михайловаецької ЗОШ І-ІІІ ст.